

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortozza 181. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr, 2-szor 6 kr, 3-szor 5 kr, s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelük Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilattéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, esütörtökön és szombaton délen.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Uj előfizetés

a

„K. KÖZLÖNY”

két havi, azaz:

nov.—decemberi folyamára 2 frt.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Pest, oct. 30. 1867.

Kolozsvár városa választói, kik a közelebbi képviselőválasztás alkalmával szózatoltak, ifj. Kossuth Lajost választották képviselőül.

Ez magában véve egy egyszerű tény, melynek eredménye legfennebb is annyi, hogy a szélső-bal egy szózatallal szaporodik.

Azonban e tárgy fontosságban nyer az által, hogy az illető választók egy ifjura szózatoltak, kit nem ösmernek, ki időkoránál fogva képviselő nem is lehet, a kinek multja még nincs, s ki maga is nyilvánította, hogy atyja elveit vallva, az ajánlott állomást el nem fogadhatja.

Ebből kiindulva a választást másként magyarázni nem lehet, mint hogy az illetők ifj. Kossuth Lajost, apja emlékeiért választották meg, s így a választás úgy tekintendő, mint a Kossuth elvei melletti tüntetés.

A választókat csak azon esetben nem vezették tévutra az illetők, ha először világosan felfejtették azon álláspontot, a melyet id. Kossuth Lajos ma elfoglal; mert a nép inkább az 1848-iki Kossuthot ismeri, ki a pragmatica sanctio alapján állott s az alapokon volt magyar miniszter is, míg ma Kossuth az általa kibocsátott kétféle proclamatiók, tehát a dunai confederatio alapján áll, s közelebbről a dynastia incompatibilitását mondta ki.

Ha a dolog tiszta felfejtése után is, megválasztották volna ifj. Kossuth Lajost, senkinek sem lehetne semmi kifogása; azonban ha ez nem így történt, a minthogy nem is így történt, akkor a cortes-vezetők eljárása a törvények értelmében lehet ugyan correct, de azért mégis kártható, mert oly elvek mellé szavaztatták a nép egy részét, melyet nem vall, sőt attól, ha tudta volna, visszaborzad. Kérdem ugyanis, vajlon találna-e valaki egyetlen polgárt Kolozsvárról, a ki a dunai confederatio létesítését óhajtaná s nem borzadna vissza attól, hogy Erdély s Kolozsvár elfoglalja azon helyet, a mely ötét a dunai confederatioiban megilleti, t. i. a Romániával való szorosabb kapcsolatot.

Lehettek a cortesek közt olyanok is, kik magokat a balközéphez tartozóknak vallják, s csak arra használták fel a nevet, hogy Gyulai ne választassék meg, s a Deák-párt ne szaporodjék, gondolván, jobb nekik ha a gyengébb szélső-bal szaporodik, mert a választásban részt vett balközép embereinek, miután jelöltjük nem volt, más céljuk nem is lehetett.

Ugy hiszszük, hogy ez eljárás nem eredt a balközép notabilitásaitól, de azért a pártot mégis compromittálja annyiban, a mennyiben tagjai a szélső-bal mellé nyilatkoztak, holott programjuk csak úgy a pragmatica sanctio alapján áll, mint a Deák-párté.

Lehettek a választásra befolyással olyanok is, kik a Schmerling-kormány alatt igen jól érezvén magokat, a mostani rendszer consolidálását nem óhajtják s zavart akarnának előidézni.

Szerepelt kétségkívül a közelebbi tisztújításkor megsértett hiúság, önérdék s a hivatalban levőkre gyakorolt pressioja azon választóknak, kiknek az illetők hivatali állásokat köszönhetik.

Hibának kell tartanunk azt, a midőn a néppel olyanra szavaztat valaki, a ki azt el nem vállalja, s ha elvállalná sem competens, s nem hiszem, hogy azok, kik az 1848-iki törvények kiváló védőinek hirdetik magokat, az ifj. Kossuth Lajost, ki még

csak a jövő 1868-ik ápril második felében tölti be a 24 évet, igazoltatását óhajtanák.

De hibáztak főleg a Deák-párt emberei, kik a midőn szinte 1000 szavazattal bíró polgár nem szavazott, azokat nem figyelmeztették.

Történtek, a mint halljuk, a választás körül kihágások, azok majd ha kiderülnek a maga útján orvosolhatók, de bajosan orvosolható az, ha Kolozsvárt is dívatba jön, hogy a választásoknál is a vagyon uralkodjék a lelkiismeret felett.

Mindent összevéve azon meggyőződést merítettük a kolozsvári utolsó képviselőválasztásból, hogy az nem jelzi a kolozsvári polgárság meggyőződése változását, s nem hiszszük, hogy a kolozsvári polgárság többsége ma is kész volna felcserélni a békés kiegyenlítés útját más uttal, vagy hogy hajlandó volna a dunai confederatio eszméjébe belenyugodni, s meg vagyunk győződve, hogy csak az a szellem van ma köztünk mint, volt akkor, a midőn gróf Mikót kétszer s gróf Eszterházyt egyszer megválasztották, s a mikor Deáknak bizalmi nyilatkozatot küldöttek.

Kolozsvárnak a békés kifejlődésre van szüksége, mert a Schmerling-kormány által nyomtatva a város úgy mint egyes polgárai anyagilag ki vannak merítve, Kolozsvárnak vasút kell, Kolozsvár anyagi érdekeit is fel tudta áldozni, a midőn a szebeni tartományi gyűlésre mindannyiszor oly képviselőket választott, kik a tartományi gyűlésbe be nem mentek; de most, a midőn az alkotmány helyre van állítva, a midőn a kormány a többség kifolyásából s igaz hazafiakból alakult felelős miniszterium kezében van, nincs érdekében újabb zavarokat idézni elő, s ez által is, ha csak ideigmeddig, hátráltatni anyagi fejlődését, s ennél fogva Kolozsvár városa polgárai nem nyithatják meg fileiket oly igazgatásoknak, melyek a végcélját, a valószínűs alkalmatossá szabadság meggyökerezésétől hátravethetnének mindnyájunkat.

Kolozsvárt lehetnek sokan, kik némely dolgok gyorsabb intézését óhajtanák, de nincs senki, a ki tagadhatná, hogy a miniszterium, s az országgyűlés lehető melegen karolta fel a város érdekeit, hiszen a nagyváradi-kolozsvár-brassói vasútvonal megkezdése küszöbén állunk, a város törvényszéke költségei fedezéséhez már is hozzá járult az állam; tisztviselőit, bírót szabadon megválasztotta a polgárság, szóval minden tekintetben érezhető haladás történt.

Csak béke kívülről, de főleg nyugalom s egyetértés benn, s ha nem is egyszerre, de rendre kigyógyítjuk a 18 év alatt ejtett sebeket, ha t. i. magunk is jó hiszemmel járulunk a nagy műhöz.

Id. gr. Bethlen János.

Politikai chassé croisé.

Kedves uram öcsém! Pompásan haladunk, mondhatom, annyi nagy féria lesz egyszerre Magyarországnak, kik mélyen hallgattak a suttyban akkor, midőn egy erőszakos kormányzat csak a bátrabbakat nem tudta terrorizálni, kik szembe állottak a mindent eltipró hatalommal, s szööltek az irodalmi s tettek a társadalmi téren, s életjelét adták a nemzetnek, melyet ellenségei meg akartak ölni.

A küzdelem és tettek ezen férfai kitartó küzdelmök s a nemzet józan támogatása által diadalra jutottak. Az alkotmány győzött az elvülés fölött.

Hanem rettenetes dolog az, hogy kikbe Bach és Schmerling alatt, azoknak kivételével, kik Mitrovskit viseltek, a hang belerekedt, s a méltatlanság és elfojtott boszu sem tettben, sem szóban nem jelentkezhetett, most, mint báró De Manx postapójából akkor olvad ki, mikor már a szegre van akasztva: s a mennyi „mennydörgős terringette” Bach és Schmerling ellen belefagyott a publicum ezen részében, most mind az Andrassy-miniszteriumnak kelle végig hallgatnia.

Mint Jókai foglja, mely akkor szidta a magyart, mikor a magyarok foglalták el Budát, s akkor kezdé éljenezni Kossuthot, mikor a németek uralkodtak, úgy mi — azaz: némelyek köztünk a Bach és Schmerling kormányára kitűjt és befagyott szitkot mind a magyar kormányra olvadoztatják ki.

Csak hogy ne legyen aztán úgy, hogy a mi jót a magyar kormányra mondhatunk, talán rövid idő múlva megint Bach részére olvadjon ki ebből a postasípból.

Mert akármik legyenek, azon honmentő öcsém a mint nem mondák ki a roszt nyiltan Bach ellenében, úgy tartózkodnak a jót kimondani a saját vértől alakult kormány irányában, sőt a káknán is csomót keresnek.

Hiszen nagyon jó az, hogy a kormányt túl ne kényeztessük, hanem aztán ne verjük a bicskot éppen saját gyomrunkba.

Hisz én megengedem, hogy az újabb kor philosophiaja igen sok böles embert teremtet, a kik minket öregeket a politikai böleseségben túlszárnyalnak; azonban a böleseségnek azt a követ ők sem találták ki, melynek érintésétől a torok kiáltó hangja egyszerre gyűtös-puskává s a politikai tiszteletlenség és insinuatio fenyegető hadseregévé változék át. — A hírlapok felgyújtogatója, no az passirt, Herostratus is alkalmasint egy papirtekercsessel is fel tudta volna gyújtani Diána templomát. A hírlapok megégetése a civilisatio legpompásabb találmánya, a braminok, hinduk csak az emberi testet égették meg; mennyivel nagyobb azon modern hatalom, mely a szellemet is meg tudja égetni, hírlapok alakjában, a kávéházak fotogén lámpáinál!

Öcsémuram! Én elhatároztam szólani azon bátorsággal, melylyel Schmerling ellen szólottam, akkor az újság-censur vagdalta ki eszméimet, a közönség a sorok közt olvasott!

Most tessék hős öcsémnek a tűz lángjával égetni ki eszméimet, legalább ez a tűz lángja világot vet, és remélem, hogy e világnál a nemzet fog olvasni.

Azt hiszik önök, tisztelt öcsém, hogy előre haladnak. Chassé croisé az egész, két lépés volt előre két évtized, megtettük a tánclepcső végén a bókot a visszavitt alkotmányok a kormányhoz s Deákhoz intézett hazafias iratainkban, s most hátat fordítunk nekik s meggyünk vissza! Vigyázzunk, rossz irány ez. Rendre áll előttünk, a mit elhagytunk! Legelől egy provisorium, utána az absolutismus s azontúl forradalom, lázadás, testvér-gyilkolás, honfi vérözön!

Verje meg az ég ura ezen eszeseket, a kik a nemzet sorsát ide terelik. Ezt én mondok szemben a világ minden Bösörményeivel és Madarászával; én, a falusi diplomata!

Mi régi magyarok békés és legitim nemzet voltunk. Országgyűléstünk s királyunk volt a souverain; rettegtek tőlünk, a ki azt nem tisztelte. Fegyvert fogtunk a törvénytörők ellen, az egész nemzet ereje oda dobta életét a jogért; harcoltunk Hunyadi, Zrínyi, Bethlen, Bocskai dicső csatáiban, s Isten kegyelméből fenntartottuk hazánkat; harcoltunk, mint a hon igazi vődjé, az apa átadta kardját fiának, de nem kiáltozta fülébe, hogy ő jobb és dicsőbb volt fiánál, ki még nem látott csatát; a magyar, ki előre tört a csata tűzében, ha vége volt a harcoknak, nem akarta elszakítani magát azoktól, kik azelőtt harcoltak, vagy kiknek azután kellett harcolniuk; nem hánytorgatta a hazának érdemeit, mely elődei érdemét felül nem mutatta, s melynél nagyobb hősi érdemeket remélt gyermekeitől; a magyar nemzeti katona, csata után békés polgár, jó családapa, becsületes, jámbor táblabíró és falusi diplomata tudott lenni!

Ezt az erényt hisz én is feltalálom egy Perezelenben, egy Klappában, Földvárban, Bethlenben, Eszterházyban sat., hanem kívánom is, hogy tőlük tanuljanak, miután hiszem, hogy ok tanultak Vashingtontól, a ki egy birodalmat teremtett aczéllal, s példát adott aztán, hogy a kivitt birodalmat nem a kard, hanem az eke teheti virágzóvá s népesültté, s a ki különösen oly státust alkotott, minő volt a miénk a régi, a hol az, a kinek életkorára ráesett, hogy a hazát háborúban is szolgálja, nem tartotta magát jobbnak annál, a ki békében is megtette honfi kötelességét, s így magát amattól külön testületté, külön osztályvá nem is alakította.

S bizony mondom, hogy az ágyuk sorja előtt nem volt rettenthetlenebb a nagy amerikai hős, mint mikor a zajogó tömeg országa e megváltóját gyanusítván, rágalmazván, lázadózni kezdett elene és műve ellen, és ő bátran lépve az ordító tömeg közé, jellemének tisztaságát tükröző szavai-val őket észre térítette.

Amerika nagy és dicső lett, mert a szenvedélyek és nyomoru dicsvágy fölött győzött ott az ész és jellem.

Mi is csináltunk valamit. Kormányunk magyar és felelős. Nagy dolog ez, a ki nem érti, mi az, csak az nem becsüli. Ember lehet gyöngye, de a jog erős, s e jog vértjét ne romboljátok az ember miatt, e vértet le fogja vetni, a ki nem bírja s másnak adandja át.

Mi is csináltunk valamit. Kard, ágyuszó s

polgári vérontás nélkül tüztük ki nemzeti lobogóinkat s állítottuk vissza országunk czimerének fényét, győzve a törvény melletti kitartás, az ész, mérséklet, méltányosság s a jogok és érdekek kölcsönös tisztelése által. Dicső fegyverek, melyek a célhoz véráldozat nélkül vittek. A ki e fegyver érdemét nem tudja becsülni, az nem ismeri a társadalom nemesebb feladatait, s a ki a nemzet érdeke mellett más nemzetek érdekeit nem veszi tekintetbe; az a magyar nemzet európai megfélemlenségeinek veszélyes eszméjét tolja előre.

A politika nagy tudomány, nemcsak vérzaklató oratóiókból áll; igen sokat kell, édes öcsém, tanulnotok, míg csak egy választókerületben is helyes irányadásra hivatva lehettek.

Azt mondjátok mindezekre, hogy én zsémbes és kijöhetlen ember vagyok, hogy ily eszmékkel tönkreteszem ezt a sok viharral daczolt „Közöny” ünket is. Már, édes fiaim, kisebb dolog, ha egy hírlap tönkre megy, mint hogyha az igazság kimondatlan marad. Már pedig igazság az, hogy még a hólyagot sem lehet egyszerre felfújni, úgy pedig éppen nem, ha fúvás közben kilikgatják. Ha midőn az ország egyik része izzad az alkotmány vissza-helyezésében, a mely néhány percz múlva nem lehet, a másik rész reorditoz, rángatja le, akadályokat gördít, rácsipeszkedik az egyes kövekre, hogy annál nehezebb lehessen tovább emelni, vagy egyik jobbra, a másik balra húzza, míg végre le-pottyán; így soha semmi sem lesz az épületből.

Igazság az, hogyha a politikában chassé croisé-kot kezdünk táncolni, újból fogjuk tapasztalni, a mit húsz évig átélünk. Ez nekem nagyon nem oly nagy baj, öreg ember nem sok évre számíthat; hanem ti, a kik ifjabbak vagytok, jól megfontoljátok, hogy magatoknak készítek-e a jövőndöt.

Egy falusi diplomata.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése oct. 31-kén.

Pap Lajos képv. Kézdi-Vásárhely városának a nagyváradi-kolozsvári vasút irányára vonatkozó kérvényét nyújtja be, kérvén, hogy az a kérvény-bizottságnak mielőbbi jelentésétől végett adassék ki. Ez megtörténvén, —

Almásy Sándor képv. a hevesmegyei esetre vonatkozó következő indítványt teszi le a ház asztalára:

Indítvány.

Heves- és Külső-Szolnok törvényesen egyesült vármegyék bizottmányának a felelős miniszterium által lett felfüggesztése tárgyában.

Tekintve azt, hogy a kormány Heves- és Külső-Szolnok t. e. vármegyék bizottmányát, az 1848. VI. t. cz. 2. §-a d) pontjának ellenére, mely így szól, (következik a törvény) önkényileg felfüggesztette;

tekintve, hogy a kettős megye törvényes hatóságát, az 1848. III. t. cz. 26. §-a ellenére, mely így szól: (következik a törvény) megsértette;

tekintve azt, hogy a pragmatica sanctiót érvényesítő 1723-ik évi törvény III. t. czikkét megsértette, s mindezen tények által az 1848. XVI. t. czikkben az alkotmányosság védbástyájának elismert megyei szerkezetet Hevesmegyében lerombolta;

tekintve végre a fentemlített kormánytényeket, melyek a törvények világos megsértésével végrehajtottak; hivatkozva az 1848. III. t. cz. 32. §-a) alatti pontjára, mely eképpen szól: (következik a törvény; hivatkozva a 33. §. rendeletére: — a kormányt vád alá helyezni kéri. (Közderülttség.)

Almásy Sándor, Pap Pál, Csiky Sándor, Madarász József, László Imre, Bösörményi László, Vályi János, Bobory Károly, Deák Lajos, Patay István.

Tisza Kálmán képv.: Tisztelt képviselőház! Én megvallom, hogy, ámbár az előttem szólott képviselőtársam beadott indítványát nem helyeslem, elannyira, hogy azzal szemben részemről bátor leszek egy más indítványt beadni, — mindazáltal igen t. belügyminiszter úrnak a hevesi ügyben tegnapi napon adott válasza által én is — sem kielégítve, sem megnyugtatta nem vagyok.

Nem elégit ki ezen válasz, mert nem bizonyítja be, hogy az ország békéjére nézve, vagy az ország fennállására, vagy éppen a trón biztosságára nézve oly veszélyes helyzetbe jöttünk volna, mely a miniszteriumnak rendkívüli eljárását igazolta volna; nem nyugtat meg, mert egyáltalában nem ingatta meg azon meggyőződésemet, hogy a miniszteriumnak e tárgyban követett eljárása részint ma-

gába az alkotmányos elvbe, részint hazánk törvényeibe és a törvényes gyakorlatba ütközik.

Azért, hogy ezen nézetemet és annak alapjára fektetett indítványomat indokoljam, nem tartom szükségesnek, Eger városának vagy Hevesvármegyének végzését és határozatát taglálni. Lehetnek abban, többet mondok: vannak is olyanok, amelyek saját meggyőződése szerint is megtámadhatók; de a kormánynak ezen ügyben követett eljárása nem a szerint ítéendő meg, mennyire jártak el a megfelelő azon hatóságok; hanem a szerint, hogy magának a kormánynak ténye mennyiben egyezik vagy ellenkezik az alkotmánynyal és törvénnyel. (Helyeslés.)

Azt sem látom szükségesnek, hogy a tisztelt belügyminisztert követően, arra nézve mondjak itt véleményt, hogy a váci levélnek egyik vagy másik mondatában foglaltak-e veszélyes elvek, foglaltatik-e felség sértés, vagy bármely más bűntény; mert ezek felett e házban, azt tartom, vitatkozni, és ezáltal mintegy határozatot provokálni helytelen; mert e fölött itélni a törvényes bírónak kell.

Nem szükséges ez; mert bármiképp álljon a dolog, ez vagy más hasonló esetben azáltal, hogy valaki netalán ily dolgokat mondott vagy irt volna, egyáltalában nem áll elő az országban azon rendkívüli állapot, mely rendkívüli eszközök alkalmazását igényelné; nem áll elő akkor, midőn csendesség van az egész országban (Ellenmondás), midőn a polgárok nyugalma sehol sem zavartatik meg (ellenmondás a jobb oldalon), az elégedetlenség, a mennyiben létezik, sehol sem adja jelét annak, hogy alkotmányos eszközöktől eltérve, tetlegessé vetemedni akarna.

Nem tartom szükségesnek, hogy itten bizonyítgassam azt, hogy a vármegyéknek — törvénytelennek tartott rendeletet végre nem hajtva — az ellen felírni joguk van; nem tartom szükségesnek, mert még eddig legalább e házban azt senki sem tagadta, sőt a mennyire tudomásom terjed, mind az igen tisztelt jobb oldalnak, mind magának a miniszteriumnak egyes tagjai kisebb és nagyobb körben, sőt kevés kivétellel hirteligen is a törvényhatóságok ezen jogát, habár oly megszorításokkal is, melyeket tulságosaknak tartok — még a jövőre is fenntartandónak véleményezték.

Annyi pedig mindenesetre áll, hogy e törvényes gyakorlat még ma semmi úton eltérőve nincsen. Gyakorolták is e jogot a vármegyék mindig; nemcsak 1848 előtt, hanem mindaddig, míg rendszeres állapotban volt az ország; gyakorolták 1848-ban is, és gyakorolták 1861-ben ismét; és nem tudom, hogy azon megyék is, melyekben az igen tisztelt jobb oldalnak s magának a miniszteriumnak tagjai adták az irányt, ezen jog gyakorlatát arra alapították volna, hogy collegialis kormány áll felettük; de mindnyájan arra alapították, hogy általában a megyéknek ahoz joga van; gyakorolták e jogot, többet mondok, egész mostanig, 1867-ben is.

Több példát tudunk, a melyekben oly törvényhatóságok, melyek nem tartoznak az elhíresztelt ellenzéki megyék közé, végre nem hajtották — vagy éppen félretették, egy felirathat eladva indokait, a kormány oly rendeleteit, — például az adóügyben, — melyeket, tekintve az országgyűlés által adott indemnitást, hitem szerint törvényesség szempontjából megtámadni alig lehet.

Ily eset történt több vármegyében, történt Máramarosban, történt Békésmegyében, történt, ha jól emlékszem, Ungban, és sok megyében még.

Tudom én azt, hogy régibb időkben is küldött a kormány biztosokat a vármegyék ellen; de eljárása akkor mi volt? Én nem tudok rá esetet, midőn az alkotmány életben van, hogy azért, mert egy vármegye egyszer felirt valamely tárgyban, királyi biztos küldetett volna ellene; a kormány megújította rendeletét; ha nem volt sikere, királyi resolútiót eszközölt ki, s csak ha ennek sem volt sikere, küldött királyi biztost az ily renitens megyére, hogy érvényt szerezzen rendeletének.

De még ekkor is a királyi biztos soha arra felhatalmazva nem volt, hogy egy egész vármegyét büntessen, — soha arra felhatalmazva nem volt, hogy a vármegyék gyűléseit felfüggeszse; (Ellenmondás a jobb oldalon; élénk helyeslés a baloldalon.)

Azt mondotta tegnap a tisztelt belügyminiszter úr, hogy a miniszteriumnak Eger városa irányában kellett volna a törvény teljes szigorával eljárnia, ők azonban a szelidebb utat választották, a mennyiben beérték a dorgálással és a rendelet megsemmisítésével. Fennebbiekben kimutattam, hogy a miniszteriumnak ezen eljárásához joga nem volt; most még hozzátésem azt, hogy ha joga lett volna, vagy joga lenne a törvények alapján ily szigorú eljárás: akkor ezen szigorú eljárás, melyet követnie kellett volna, ama szigorú eljárás, mely a vádlottat törvényes bírāja elé helyezi, mert a kormány kötelessége: a törvényt teljesíteni; a kegyelem a fejedelem joga. (Tetszés a baloldalon.)

Azt is mondotta a t. belügyminiszter úr, hogy Eger város már azáltal is megsértette a törvényt és így a szigorú eljárást maga ellen felindítja, hogy, csak rendes tanácsal ellátott város lévén, rendes hatáskörön túl, politikai tárggyal foglalkozott, s a felett határozott. — Megengedem, hogy e tárggyal törvényeink szempontjából vitatni lehet; de igen csodálkozom, hogy a t. miniszterium, ha ezen el-

járás törvénytelenségéről meg volt győződve, már csirájában nem fojtotta el a bajt; hogy azt a rendezett tanácsú városoknak el nem tiltotta akkor, midőn a legelső ilyen eset fordult elő, midőn irányában bizalmat szavaztak. (Tetszés a baloldalon.)

Összevonva az eddigieket, kimutattam, hogy a miniszteriumnak Eger városa irányában követett eljárása, az ezen kérdéses tárgyban kiadott rendelet, az alkotmányos elvvel ellenkezik. Kimutattam, hogy a Hevesmegye irányában követett eljárás törvényeinkbe és a törvényes gyakorlatba ütközik. Ennélfogva bátorodom indítványozni:

Indítvány

a belügyminiszternek interpellatióra adott válasza tárgyában.

Mondja ki a képviselőház, hogy miután kétségtelen alkotmányos elv az, hogy a bárki által, bárki ellen és bármi okon emelt vád alapját képező bűntény vagy vétség valóban elkövetése felett itélni egyedül a törvényes bírónak lehet, és a bűntény vagy vétségnek ily módon lett megállapítása előtt azt kormányzati úton bebizonyítottak állítani nem szabad; miután kétségtelen törvényes joga a törvényhatóságoknak, hogy a törvénytelenné tartott kormányrendeletet végre nem hajtva, az ellen felírjanak, Hevesmegye pedig az Eger városára vonatkozólag kiadott, a fentebbiek szerint alkotmányellenes miniszteri rendelet irányában egyedül ezen jogával él: — a miniszteriumnak Hevesvármegye ellen követett eljárását, mint törvénybe ütközőt nem helyeselheti.

Mely indítványt a t. ház asztalára letéve, a tisztelt ház figyelmébe ajánlom. (Élénk hosszas éljenzés a baloldalon.)

Nyáry Pál képviselő hosszabb beszédben pártolja Tisza Kálmán képviselő indítványát. Midőn a megyék azelőtt sokszor nem helyeselhették útra tértek, mindig az volt oka, hogy a kormány nem volt felelős. Most másképp áll a dolog; midőn a megye a törvénnyel ellenkezőnek tart valamely rendeletet, felterjeszti nézeteit, s többször történt, hogy a kormány ennek folytán rendeleteit megváltoztatta, mi által nem csökkentheti tekintélyét, mert senki sem igényelheti, hogy nem tévedhet. (A jobb oldalon: Csak a vármegye! Patay képv. zajosan közbekiált: Halljuk! Általános derűtlenség.) Hevesmegyével szemben a kormány nem hogy megváltoztatta volna nézeteit, vagy másodszor már felelősség mellett parancsolta volna rendeletének végrehajtását, de egy kis ostromállapotot hirdetett ki. Ez hiba az alkotmány és egyéni szabadság ellen. Hogy bizalmat szavazni, egy szóval véleményt nyilvánítani mindenkinek szabad: kétséget sem szenved. Más kérdés az, vajon a mit kimondunk, törvénybe ütközik-e? S ebben a tekintetben mindenki tudja, hogy felelősséggel tartozik. De felelősségre csak az vonhat valakit, ki arra törvény szerint jogosítva van. Eger városa is csak bizalmat nyújtott, de nem mint hatóság, hanem mint alkotmányos joggal felruházott, egyéni szabadsággal bíró testület. (Zajos derűtlenség; fölkiáltások a jobbról: Hisz ez ugyanaz!)

Másfél év óta — most ugyan kissé szűnetel — divatban volt a bizalomszavazás. De az, kit megilletett s talán legjobban megilletett a bizalom, Deák Ferencz, midőn egy ízben az elnök a házban akart egy hozzá intézett bizalmi nyilatkozatot eladni, kijelenté, hogy ez magánügy s nem hivatalos okmány, habár hatóságok nevében fogalmaztatott is. Tehát akár egy, akár 100 vagy több egyén nyilváníthat bizalmat, az teljesen egyéni vélemény. Erre pedig ítéletet mondani nem a kormány, hanem a bíró van jogosítva. Szólok meg van győződve, hogy a miniszterium azt, a mit tett, nem az alkotmány felforgatása tekintetéből tette. (Derűtlenség) és ezen okból ő sem pártolja Almásy Sándor indítványát; sőt többet mond: nem tartozik azok közé, kik azt hiszik, hogy egy állam életében nem jöhetnek elő oly rendkívüli esetek, melyekben a kormány joga volna a törvényhozás későbbi helybenhagyásának reményében rendkívüli eszközök is nyulni. De ez eset nem olyan; itt sokkal lágyabb, vagyis kevésbé szigorú módon érhetne volna el ugyanazon cél. Azt hiszi tehát, hogy nem eszaktokozik, ha azt gondolja, hogy, ha a miniszteriumnak hasonló esetben még egyszer kellene ily lépést tennie, nem ezt az utat követné. (Jobbról: Alighanem! De igen!) azért sem, mert belátta, (Nem látta be!) hogy körülbelül úgy járt, mint az absolutizmusról egy író mondja: hogy t. i. mint az amerikai vadak egy kis éretlen nyomorult gyümölcsért magát a fát vágják le. — Pártolja Tisza Kálmán képv. indítványát.

Ezután b. Eötvös miniszter úr fejtegette remek beszédében a kérdést. Beszédjét egész terjedelmében jövő számunk hozza.

Tóth Vilmos képv. hosszabb beszédbe, melyet a ház többsége folytonos helyesléssel kísért; védi a kormány eljárását — és miután Tisza és Nyáry képviselők érveit czáfoltgatta, végül a ház zajos tetszés-nyilvánításai és derűtlensége közt, egy beszédéből, melyet Nyáry képviselő 1848-ban hasonló ügyben tartott, a következő helyeket idézi: „Ha az első perczet elmulasztjuk, félek, hiában fogunk hivatkozni a törvényre, szabad constitúcióra; hiában fogunk a miniszteriumot oly jogokkal felruházni, melyeket végrehajtani hatalmában nincs.” (Zajos tetszés és derűtlenség.) „Ha ilyen kér-

désnél elhagyja a miniszteriumot a ház, akkor a miniszterium semmi; pedig el van hagyva, ha amolyan táblalábri fogásokkal (Zajos helyeslés; taps és derűtlenség), hogy p. o. a municipiumok s azoknak mindazon veszedelmes következményei még megvannak, hogy a miniszterium parancsol, de annak senki sem engedelmeskedik (Helyes! Helyes!); ezért feleletre vonni még sem lehet: akkor mi egy gyalázatos tréfát üztünk itt és megérdemeljük, hogy nemcsak az ország, de az egész mivelt Európa ki-pisszegjen. (Ugy van! Ugy van!) Felelős kormányral koketirozunk, s midőn arról van szó, hogy valakit feleletre vonjunk, azzal állunk elő, hogy a municipiumok még megvannak.” (Hosszas, zajos helyeslés.)

Vége egy másik helyen ezt mondta Nyáry: „Hála Isten, a megyei omnipotentiának már egy kissé nyakára hágtunk!” (Hosszas, zajos tetszés a középben.)

Miután végre folyton növekedő zaj közt Halász Boldizsár képv. Tisza képv. indítványát pártolta, kinyilatkoztatván, hogy Almásy képv. indítványát nem helyesli — az ülés eloszlik és a vita folytatása szombatra tűztetik ki.

A képviselőház ülése nov. 2-án.

Napirend a Hevesmegye ügyében adott miniszteri válasz tárgyalása.

Legelől szól Kudlik István képviselő. Helyesli a miniszterium eljárását s Hevesmegye tényét derűtlenség közt hasonlítja egy anya engedetlen leánya felelőssééhez.

Jókai Mór tagadja mintha a kormány jogosan járt volna ez ügyben el.

Besze János a kormányt pártolva, a bal és szélső-bal nagy zaja közt emlékezik meg Kossuthról, s beismerve korábbi érdemét, nem tartja helyesnek mostani felszólalásait; mert — ugymond — találkoznak elegenden, kik e nagy névvel visszaélve, konkolty hintenek a nép közé, s felhasználják önző érdekeik előmozdítására. Beszédét bíról rosszsal, jobbról folytonos helyeslés és derűtlenség kíséri.

Gr. Rédei Gedeon azt hiszi, hogy Besze igen mélyen tanulmányozta Shakespeare-t (Besze közbeszó: „Soha sem láttam” zajos tartós derűtlenség.) A tárgyra terve pártolja a miniszterium eljárását.

Perczel Mór veszi át ezután a szót, ki hosszabb beszédében leginkább b. Eötvösnek a mult ülésen tartott beszédére felel (Jövő számunk mindkettőt hozandja.)

Trefort Agoston fájdalommal jegyzi meg, hogy hazánknak az a tragikus sorsa van, hogy ugyanazon nemzedék a mit felépít, annak ismét lerombolására törekszik; fejtegeti a kormány eljárásának helyes voltát.

Bónis Sámuel hevesen polemizál Tóth Vilmos ellen, s élénken ellenzi Almásy indítványát.

Báró Eötvös József, miniszter, Perczel Mórnak és Bónis Sámuelnek felelvén, kik politikai pályája főtevékenységére hivatkoztak; nem hiszi, hogy a férfi első kötelessége legyen minden véleményhez makacsosan ragaszkodni, azonban hogy ő véleményét a megyei kérdés körül egyszer sem változtatta, arra a jobboldal zajos helyeslése közt bizonyítványokat hoz fel. Én — ugymond — mindig azt akartam, hogy az ország igazítsa azt, a mi az országé, a megye, a mi a megyéé, s a község a mi a községé; mert teljes meggyőződése, hogy minden institutio csak akkor működhetik czelszerűen, ha természetes körében mozog. Végül elvei állandóságát bizonyítólag ajánlja Bónisnak 1846-ban kiadott „Reform” czimű munkáját. Beszédét a jobboldal éljenzései közt végzi be.

Erre a tárgyalás folytatása hétfőre tűztetvén, az ülés eloszlott.

Véleményes jelentése

a királyi ügyek igazgatója, mint közzvaldó által Bösörményi László országgy. képviselőnek sajtóvétség miatt vizsgálat, illetőleg közkereset alá vételére kért engedély tárgyában a képviselőház 1867. oct. 23-án 1253. sz. a. kelt határozatával kiküldött 10 tagú bizottságnak.

A bizottság nézete szerint az országgyűlési tag sérthetlensége két irányban jut gyakorlati érvényre, tudniillik:

1. hogy a mit az országgyűlési tag, mint olyan, a házban és a házban kívül mond vagy tesz, azért csak az országgyűlés és pedig annak azon háza által vonathatik feleletre, melyhez tartozik;

2. hogy a mit az országgyűlési tag, nem mint olyan, és nem törvényhozási hivatásának gyakorlása közben mond vagy tesz, azért csak a ház engedelmével állithatnak bíró elé, csak a ház előleges engedelmével zárathatik el.

Amaz biztosítja az országgyűlési tanácskozás szabadságát kívülről származó minden nyomás ellenében.

Emez biztosítja a törvényhozó testület épségét arra nézve, hogy tagjai, az ügyemet és törvényhozási tevékenység sérelmére, el ne vonassanak törvényhozási tisztok gyakorlásától, s ne gátoltassanak a törvényhozáshoz való részvételben se a hatalom, se bizonyos czélokra felhasználást vagy sugalmazott egységek által.

E kettős sérthetlenség nem annyira az egyénmentességnek előjoga: mint inkább a törvényhozó testület politikai teljes szabadságának és függetlenségének elengedhetlen feltétele és követelménye.

Ebből következik, hogy a mentelmi jog nem terjedhet addig, hogy az országgyűlés egyes tagjai fölülte álljanak a törvénynek, s olyan tetteikért se vonathassanak feleletre, melyeket nem mint országgyűlési tagok követtek el. Ez oly indokolatlan kiváltság volna, melyet az országgyűlés tagjai, saját érdeklükben, bizonyosan még akkor sem vennének igénybe, ha világosan biztosítaná számukra a törvény az absolut mentességet.

A mentelmi jog ekként megállapított fogalmánál fogva csak a felett van hivatva öröködni a törvényhozó testület, hogy a törvény alczája alatt megkísérlett erkölcsi és anyagi nyomás és zaklatás ellen véde legyen minden egyes tag; midőn tehát a ház konkrét esetekben kénytelen határozni, csak e szempontot veheti figyelembe, s vizsgálódásának csak az lehet egyedüli tárgya, vajjon az állítólagos vád, melynek alapján a ház egyik vagy másik tagjának perbefoghatására engedély kértetik, olyan-e, mely hazai törvényeink szerint és törvényes bíróság előtt indítandó keresetre alkalmas alapul kínálkozik, ha valóban bizonyulna be; s vajjon az állítólagos bűntény vagy vétség, s a vád alá helyezendő országgyűlési egyénisége közt mutatkozik-e összefüggés vagy a vonatkozás némi jelensége; s végre vajjon jogosult-e védelmezésre az, ki a perbefogatási engedélyért folyamodik: de nem lehet soha eldöntés tárgya ama másik kérdés, vajjon az emelt vád objectív és subjectív tényálladéka megvan-e valósággal.

Ezen kérdés eldöntése, a mennyiben a törvényhozó testület a vádnak nem bírja már, tulhatalmá a háznak hatáskörét és hivatását, s káros eredményekre vezetne; mert a vád jogosultságának indokolt megállapítása által vagy olyan erkölcsi nyomás gyakoroltatnék a bíróra, mely a vád független megállapítását s a kereset független elítélését sok esetben kétséssé tenné, sőt megbúsítaná vagy pedig a törvényhozó testület tekintélyének ártana az által, hogy a bírói eljárás, a vád jogosultságára nézve, a ház nézetével ellenkező eredményt mutatna fel.

A fentfoglalt esetben Bösörményi László, ha elkövette, nem képviselői, hanem lapszerkesztői minőségben követhette el azon állítólagos sajtóvétséget, melynek megtorlására a királyi ügyek igazgatója, mint kinevezett közzvaldó engedélyt kér a háztól.

A kérdés tehát a fenjelzett vezérlek szerint csak a körül forog, vajjon a vád állítólagos tárgya olyan-e, mely a közzvaldó közbejárására, sajtótörvényeink értelmében, esküdtzéki eljárást vonhat maga után, s vajjon az állítólagos sajtóvétség és Bösörményi László személye közt fennforog-e az összefüggés jelensége.

E kérdésekre a bizottság igennel felel.

Mert kétségtelen, hogy a ki netalán az 1847—48 ki XVIII. czikk 1-ső fejezetében körülírt, s a közzvaldó által fölemlített sajtóvétséget csakugyan elkövette: az, ugyanazon törvénnyel fogva és annak értelmében esküdtzéki elé állíthatatik; kétségtelen az is, hogy az 1847—48. XVIII. tv. 33-ik §-a szerint a hírlapi czikkeket felelettel tartoznak a lap felelős személyei is azon esetben, ha a czikkíró feleletre nem vonathatnak; kétségtelen az is, hogy Bösörményi László képviselő, egyszersmind lapszerkesztő, s mint ilyen felelős; kétségtelen végre, hogy azon czikk, melynek szövegében a közzvaldó sajtóvétséget lát, a Bösörményi László által szerkesztett „Magyar Ujság” f. évi 121-ik számában csakugyan megjelent.

Abban tehát, hogy az állítólagos sajtóvétség miatt Bösörményi László képviselő, mint felelős szerkesztő, esküdtzéki eljárás alá vonatni czéloltatik: nem lát a bizottság olyan jelenséget, mely a ház egyik tagja, mint olyan ellenében, pusztá üldözésre és merő zaklatásra mutatna; és hajlandó azt a bizottság a közzvaldó tisztí köteleiből folyó olyan törekvésnek tekinteni, melynek célja nem egyéb, mint érvényt szerezni a törvénynek minden irányban.

És így, a mennyiben a mentelmi jog nem abban áll, hogy a ház tagjai törvényes eljárás alól egyáltalában elvonatván, magának a törvénynek felelté álljanak, a bizottság abban a véleményben van, hogy mondja ki a ház határozatilag: miszerint nem ellenzi, hogy Bösörményi László képviselő ellen, a királyi ügyek igazgatója, mint ez idő szerint egyszersmind közzvaldó, kérelméhez képest, az állítólagos sajtóvétség alapján a vizsgálat, illetőleg közkereset, a törvény korlátai között megindíthatassék.

Kelt Pesten, oct. 25-én 1867.

Horváth Lajos s. k. Perczel Mór s. k. a bizottság előadója, a bizottság elnöke.

Levelezés.

Torda, nov. 1. 1867. — Tordamegye évnegyes nagy bizottmányi gyűlése a főmeltóságú belügyminiszterium által felállítatni elrendelt megyei keblipénztárnokság, s más kebeles ügyek elintézésére és a szllkséges hivatalok betöltésére a mlgtos főispán úr által mult october hó 28 kára hivatván össze, a közzgyűlés ezen és a következő napon megtartatott.

Vonatkozólag a tisztek fizetésére a mlgtos főispán úr által megtartott előleges értekezletben kifejtett nézetek és elvek szerinti megállapodás fogadtatott el a bizottmányi ülésben is.

Jelesen a közigazgatási tisztviselők fizetése emelésére nézve azon elv fogadtatott el: miszerint a költség nem ellenőrizhetett költség utódijazások előrőlvetvén, az utódijak számbavehető mérvéhez képest megállítandó összegekben eddigi fizetésekhez adassanak. Így az alispánok fizetése 700 frtról 1200 frtra o. é. emeltetett; a szolgabíráké 500 frtról 700-ra, melyben egy szolgatartása is befoglalatik. A többi közigazgatási tisztviselők fizetése szintén aránylagos mérvben emelve ajánlatnak a magas pénzügyességhez.

A törvényszéki közegek fizetése, kivéven a törvényszéki elnökök fizetését, mely 1000 frtról 1200 frtra és a 700 frttal díjazott ülnökök fizetése a 800 frttal díjazottok mértékére emeltetett, az elfogadott elv alapján változatlan hagyatott, miután a magán ügyekbeni utódijak a peres felek által bitoroztatnak, mennyiben a peres felek nem szegénységi jogon perelnek. A büntügyeknél szükségelt bírói, orvosi utódijokra s eljárásokra fogdák, börtönök költségeinek fedezésére az 1868-dik évi költségvetésnél is egy meghatározott összeg előlegzését kéri bizottmányunk kényszerülve érezte magát. Valamint a börtön rabjai és a Tordán létező közkórház betegek lelki táplálásáról az állam és emberiség érdekében gondoskodott bizottmányunk, valláskülönbség nélkül a szolgálatot tevő különböző hitű lelkészeknek a szolgálattétel arányában díjazásukat fölajánlván.

Ezen költségvetésbe annak kijelentésével bocsátkozott bizottmányunk, hogy ez az erdélyi részekbeli törvényhatóságoknak az anyaország törvényhatóságaival egyenlő szervezésében akadályul, vagy a jelen abnormis állapotban megnyugvás jelölül ne tekintethessék.

Bizottmányunk fölir az országgyűléshez az igazságügyminiszteri alaki törvényjavaslat (polgári perrendtartás) azon czikkjei megváltoztatásáért, melyekben az erdélyi részekre nézve az egyesbírói eljárás továbbra is fentartatik, és a mely által nem csak az unio nagy eszméjén ejtetnek jog-sértés, s kivitelén üttetnek a szükségesség által sem indokolható csorba, mely által a bizalom az unio teljes mérvű létesítése iránt is megengedhetők, hanem a gyors, olcsó igazságszolgáltatás elvénél fogva is bizottmányunk kéri az országgyűlést, hogy az egyesbírói eljárás eltolásával, az elbők tartozott kisebb ügyekben a peres felek előnyére itt az erdélyi részekben is, mint az anyahonban, a szolgabírói bíráskodás állíttassék föl.

Az 1791. 12-dik törvényczikk rendelete ellenére megyénknek jelenben sem levén saját helyiségén sem megyeháza, sem alkalmas börtönei, e végett a bizottmány szintén fölir.

Tordaváros képviselőinek azon megtalálása folytán, hogy a megye bizottmánya által azon jogos és méltányos kérdésben, melyet a közlekedési miniszteriumhoz és az országgyűléshez azért tett, hogy a kolozsvár-brassói vaspályavonallal a közlött vasúthálózat terv szerint ki ne kerültessek, és hogy Tordán vasúti állomás állíttassék, a külön feliratokban indokok alapján támogatassék: bizottmányunk Tordaváros jogos, méltányos kérését hűn támogatni elhatározta, s ez érdemben ugy a magas közlekedési miniszteriumhoz, mint az országgyűléshez feliratot határozott.

Hasonlóképpen fölir bizottmányunk Maros-Ludas község azon folyamodása támogatására, miszerint a Maros-Vásárhely felé vezetendő vaspálya Ludason vitetvén át, itt is vasúti állomás állíttassék. Ugyanezen folyamodványban kért alorvosi állomás felállítására nézve a bizottmány intézkedett akkor, a mikor a megyében több alorvosi állomások felállítását kérvén a miniszteriumtól, ezek egyikét Ludasra jelöli ki. Ezen község, helyi fekvésénél fogva, minthogy a mezőség azon egyik szélső pontján fekszik, mely részint a Maros folyóval, részint az országos uttal érintkezik, a mezőség egyik kereskedelmi kulcsaül tekinthető; részint más a közelmúltban gyökerezethető okoknál fogva, ottan lakó postamester Hancz Pál úr szabadelvű működési folytán haladásnak indult a socialis téren, s valószínűleg szebb jövőnek néz elébe.

Több királyhagontuli megyék által fölhevítik bizottmányunk a rajtuk keresztülvonuló vasut pártolására. Bizottmányunk ezek között praefereenter a debreczeni szathmár-szigeti vasutvonalat pártolja az átiró törvényhatóságok által felhozott indokoknál fogva.

Egyik felső-magyarországi megye — gondolom Szepes — át ír azért, hogy a megyehatósági jogoknak a parlamentari kormányzással megegyeztetetése érdekében a megyék mielőbbi szervezése iránt nevezett megyét az országgyűléshez feliratában megyei bizottmányunk támogatassa. Fölhívó megyei bizottmányunk támogatni kész, miután az a szervezést ugy kívánja, hogy a megyék parlamentari kormányzásba illesztésük által törvényhatósági jogaikban meg ne csontkittassanak.

Vége a tisztségi jegyzőkönyveknek a közlelbi bizottmányi ülésekben felolvasatának az 1791. 12-dik törvényczikk értelmében meghatározottat. Valamint az is, hogy a mult bizottmányi gyűlés által kiküldött választmányok munkálataikat a jövő bizottmányi gyűlésre adják be.

Voltak még incidens s egyesek kérelme folytán fölmerült tárgyak, de melyekkel a kevésbé érdekelt olvasót fárasztani nem kívánom.

Miután a gyűlés lényegesebb tárgyait, s ezekbeni határozatait megjelöltem, az olvasó a gyűlés szelleme fölött ítelhet. Azonban nagy közjogi kérdések ez uttal föl nem merültek.

Sz. L.

Kolozs, oct. 30. 1867. — Kis városunk e hó 25-én örömmel látá Pestről leküldött pénzügyminiszteri tanácsos mltgos Bösnér urat társával együtt, kik az 1852-dik évben bezárt számláikat vizsgálták meg. Hinni szeretjük, hogy gyakori kéréseinknek valahára sikere leend; alkotmányunk restitucióját számláink kinyitása követhetné. A bécsi miniszterium is tett egy versben vizsgálatot; hiszszük, hogy a magyar miniszterium törvényes közigazgatási és politikai, s más fontos okok alapján elrendeli e bányá kinyitását.

October első felibe folya le silány mézszüretünk, alig 20—25 veder méz adatott el, 5—6 forintot vedre; sem tavaly, sem az idén nem volt rajzás, hideg és aszály pusztította a méheket. Borszüretünk sem felele meg a várakozásnak; 4 ezer vedernyi termett, 13—15 próbás az Onguerféle mustmérő szerint. Vedre 1 frt 20—30-kronon kelt; a tavalyi must későn kezdett forni, s még februárban is fort; az idej must egy néhány nap mulva már erősen forrt.

Málétermésünk reménységünkön feljúl ütött ki, el is van készülve.

Veres Sándor.

Kolozsmegye, Mezőség, Sz. Mihálytelken, oct. 28. 1867. — (Helyreigazítás és felvilágosítás). A „K. Közöny“ october 24. 127-iki számában cserhalomtáji rendes levelező úr bár jó irányval, de nem bírva tiszta tudással a sz. mihálytelki nagyon tisztelt birtokos A. G. úrnak a disznópásztorrali esetéről, annak helyreigazítása, s az eset feletti felvilágosítással lenni mint sz. mihálytelki birtokos és lelkész kötelességének ismertem.

E folyó év és hó 14-én sz. mihálytelki n. t. birtokos A. G. úr munkásai megtekintése végett a mezőre lovagolva menetközben látja, hogy rétje és löheréje már az annyiversen megszólított disznópásztor által a sertésekkel ujjolag turattatik és semmisítetik, odalovagolva zálogot kért, ki a zálogadás helyett botjával lovát egyenesen föbeüti, s a tanuk elbeszéléséből is világosan kiderülvén a. t. urat vené czélba, több ütést intézett a. t. birtokos úr ellen, kinek az első ütésre lova elszédülve, és sem elé, sem hátra nem mehetve, életbiztonsága forogván veszélyben, tette zsebpisztolya ráeresztését.

De hogy a támadó disznópásztor meghalt volna, és hogy a történet esetre ne lennének tanuk, nem áll. A disznópásztor csak könnyű sebzést kapott lábán, s már 8-od napra felkelt, semmi baja.

Aztán egy apró selettel töltött zsebpisztoly halálos lövést nem is ejthete, sőt még nehéz testi sértülést se.

Azonban nem tehetem nem nyilvánítani, hogy ez évben több határetelési kihágások, ellenszegülések és rendtelenségek egy községben nem történhetek mint sz. mihálytelken, s bár én mint lelkész, minden a népre lehetó hatásommal működtem azt a rendfentartásának megnyerni, haszaltan. S haszaltan a jótanács ott, hol a kihágásokért rögtön szigorú fenytő eljárás nem torolja meg a visszaéléseket, már pedig mezei rendőrségünk általában igen gyenge labon áll, s épp e miatt községünkben is tökéletes fejtelenség uralkodik *).

Ezek szerint nem csoda, ha a rendet szerető birtokos nt. A. G. úr, mint szorgalmatos gazda vagyonát felügyelve megtámadtatván, élete forogván veszélyben e kellemetlenségek közé esett.

Kérem a t. szerkesztőiséget e helyreigazítás és felvilágosításom közzétételére.

Angel Dániel,
sz. mihálytelki g. e. lelkész.

Cserhalomtáji, oct. 25. 1867. — Közelebbi levelemnek utolsó pontját sietek kiigazítani szent mihálytelki birtokos A. G. úrnak a falusi disznópásztor nem is természetes réjtjét, hanem éppen löherését turatta a csordával ismételt megintés daczára. S midőn A. G. úr újabb disznócsorda legeltetésén rajrakapta a pásztort, zálogot kért, a mire ez cserebotja ütésével felelt. A lovat vágta föbe, mire az szédelgteni kezdett. S így lett aztán, hogy a saját életét is veszélyben hitt A. pisztolyt ragada s a pásztort lábába stított. A seb azonban nem halált okozó.

r. l.

Sófalva, oct. 27. 1867. — A „K. Közöny“ 127. sz. alatti lapjának „levelezési“ jegyzékében, Cserhalomtáji oct. 20-án a rendes levelező a sófalvi tagosításra nézve azt jegyzi meg, hogy „nem lehet fel nem jaidulnia azon az eseten, hogy a sófalvi birtokosság dilációt kért e tárgyban, s elnapoltatta, mig másutt vért izzadva tagosítanak.“ Minthogy a r. levelező ezt egyfelől gunyolódásból is teheti, de másfelől idegei is oly gyengeségben sinlődhettek, hogy kénytelen mindenre feljaidulni; hogy e tárgy-

*) A személtre vonatkozó tétel mellőzéseért bocsánatot kérek. Nem tartjuk indokolhatónak egyes halandót tenni felolvasó oly bajért, mely általában mindenütt orvoslást vár, s melynek főoka mélyebben: a községi szervezet és mezei rendőrség reformot váró hiányában rejlik. Hiszszük, e reformokra is mielőbb sor kerül, s törvényhozásunk czéljairól és gyakorlati gondoskodása segitni fog e bajon.

Szerk.

ra nézve több jaiगतásoknak ki ne legyen téve, felvilágosítani és megnyugtítani kívántam a r. levelezőt, mint egyik sófalvi birtokos az iránt, hogy az elnapoltatás ez alkalommal azon kényszerített okból történt, mert az egyik legnagyobb rész birtokosa elhalálozván, és még akkor azon birtokrészről nem lévén tisztába bozva, hogy ki szólhat törvényesen hozzá e tárgyhöz. Igazságosan és törvényesen ez uttal felelte semmi lépést tenni nem lehetett, nem is lévén czélja a sófalvi birtokosságnak egy ily nevezetes tárgyat elhamarkodva, és valamelyik rész kihallgatatlan megkároztatásával folytatni. Továbbá: az iránt is felvilágosítani és megnyugtítani kívántam a r. levelezőt, hogy a sófalvi birtokosság a tagosítás fűdős voltát éppen oly tisztán belátta és szívéből óhajtott, mikor ezt megkedette, mint most is belátja és óhajtja, és ezt, (ha nem vért izzadva is), de maga rendjén erélyesen és igazságosan, saját érdekében igyekezni fog véghezvitetni.

Egyik sófalvi birtokos.

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. Florenz, oct. 27. A zavar tetőpontra hágott, az itteni állapotokat legheylesebben choticusoknak lehet nevezni. Az ország-nak az idegen invasio, tehát a válság pillanatában nincs kormány, nincs senki, ki vezetné, senki, ki a helyzet sötétében világot gyujtana, oly állapot valamely alkotmányos elvek szerint kormányzott civilisált országban még soha sem fordult elő.

Tegnapelőtt reggel Villestreux francia ügyvezető, ki a francia követs. Malaret, távollétében a követség vezetésével van megbízva, hirtelen és sürgetőleg kihallgatást kért a királynál, mely neki azonnal megadatván, Napoleon Lajos sajátkezű levelét nyújtotta át Victor Emanuelnek, melyben a császár keserű szemrehányásokat tesz a kormány s látszólag a király részéről is követett kétértelmű magatartás miatt; a király elbocsátotta ugyan Ratazzit, hanem azért az elvállalt kötelezettségek ellenére is szabadon engedni cselekedni Garibaldit.

A császári levél igen erélyes hangon van állítólóg írva, s az olasz király elé azon alternatívát teszi, hogy vagy bocsásson ki azonnal egy királyi manifestumot, melyben Garibaldit lázadónak nyilatkoztatja s mindent elkövessen, hogy az önkéntesek gazdálkodásának minél előbb elejét vegye, vagy ha ezt tenni nem hajlandó, számíthat a francia megszállásra.

A király azonnal minisztertanácsot hívott egybe, ha ugyan minisztertanácsnak lehet nevezni azon férfiak tanácsát, kik részben már nem miniszterek, részben pedig designálva vannak a miniszterségre, s eléjük terjesztette a francia császár levelét. Jelen voltak az elbocsátott miniszterek közül Ratazzi, Revel, Campello, Piscetti és Compino, a designáltak közül pedig Bialdini, Durando és Rudini, továbbá Lamarmora és Menabrea tábornokok.

Igen heves vita fejlődött ki, melynek azonban semmi más eredménye nem volt, minthogy Cialdini, kinek tapintatlan eljárását e tekintetben általánosan elítélik, elbocsátatásáért végleg a király kezébe tette s kijelentette, hogy nem fogja megkísérteni az új miniszterium alakítását.

A király, ugy látszik, megint csak Ratazzihoz folyamodott s ez Durandoval vállalkozott is az új miniszterium összeállítására. Azonban a Párisból érkezett újabb tudósítások, vagy a helyzet változása következtében-e, tudni nem lehet, később Ratazzi és Durando szintén lemondtak a reájok ruházott bizalomról, s miután Lamarmora sem vállalkozott e kényes feladatra, végül Menabreát bízta meg a király az új kabinet összeállításával. Tényleg nincs kormányunk, minthogy a volt miniszterek legnagyobb része elhagyta Florenzét, s így az ügyeket alárendelt hivatalnokok vezetik; ámde a király változókegy jelleménél fogva ezeket sem engedni cselekedni s így a válság teljes a nélkül, hogy tudnók, hogyan jutottunk bele.

A harez színhelyéről érkező tudósítások elentmondóbbak, mint valaha. Mialatt egyfelől azt jelentik, hogy Garibaldi győzelmesen nyomul Róma ellen s alig van már annak kapuitól pár mértföldnyire, másfelől viszont állítják, hogy a felkelők Viterbonál teljesen megverettek, Menotti Garibaldi hadoszlopa visszanyomtatott a királyság területére. Nicotera csapatai szétszórattak, Acerbi el van vágva társaitól stb. stb., mindebből nagyon nehéz eligazodni.

Itt az a hír van elterjedve, hogy a francziák ma délben 12 órakor kikötöttek Civita-Vechiában. Az izgatottságot, mely itt a kedélyeken uralkodik, lehetetlen leírni. E tekintetben ismerni kell az olaszokat, hogy az embernek fogalma legyen mind arról, mi itt naphoszszat történik.

Florenzéből oct. 28-áról írják: Ratazzit az utóbbi napok alatt többször állt azon ponton, hogy megint átvegye a miniszterelnökséget, sőt a király még ma reggel is igyekezett őt erre rábírn. Ratazzi azonban csakis azon feltételt állt lett volna hajlandó vállalkozni, „ha a királyi csapatok parancsot kapnak azonnal benyomulni a római területre.“ A király még erre is hajlandó volt, s egyszer ki is adta már ez irányban a parancsot, de mindjárt azután megint visszavonta, minek folytán Ratazzi

hivataloskodása természetesen lehetlenné vált. A volt premier Velenczébe megy, hol a király egy palotát bocsátott rendelkezése alá.

Ma reggel egy nagyszemű demonstrációnak voltunk tanúi a Signoria téren. A roppant nagyszámú tömeg, mely a tért elfoglalta, a végből gyűlt össze, hogy egy kebeléből menesztendő küldöttség által a királynál kérdést tegyenek a kormány elhatározásai iránt szemben a Franciaország részéről fenyegető intervencióval. A küldöttség közel 2 óra hosszat maradt oda, mialatt a tömeg azzal mulatta magát, hogy éltette „Garibaldit“, „Rómát mint fővárost“, szidta az idegen beavatkozást, legkiváltképpen pedig Franciaországot. A király válsága a következő három pontban foglalható egybe:

1. Ha a francziák partra szállnának, az olasz csapatok azonnal átépnek a határt.

2. Garibaldi föl fogna szólíttatni, hogy önkénteseivel a királyi csapatokhoz csatlakozzék, hogy így közös terv szerint lehessen működni.

3. Menabrea tábornok megbízott a kabinet összeállításával.

A két első pontot roppant lelkesedéssel, az utolsót azonban hangos nemtetszéssel fogadták. Ilyenforma kiáltások hangzottak mindenfelé: „Le Menabreával, nekünk nem kell reactionarius miniszterium, nekünk Crispi kell!“ stb. stb. Néme-lyek új küldöttséget akartak a királyhoz menesztetni, hogy megnyugtatóbb feleletet nyerjenek. Csak nagy sokára sikerült az okosabbaknak rábeszélni a tömeget, hogy e kívánságtól elálljon; azután csendesen szétoszlottak. Mindjárt a demonstratio kezdetén fegyverbe állítottak a csapatok s megkettőzték az öröket; a katonaságra azonban nem volt szükség, minthogy rendzavarások nem fordultak elő. Garibaldi újabb győzelmei után, hir szerint, már Róma kapui előtt áll. Pár óra előtt azonban igen nyugtalanító hírek kezdtek róla keringeni, valószínűleg azonban ezek csak alaptalan hírek, minthogy sem a kormány, sem a Comitato Nazionale hivatalosan nincs értesítve valamely újabb fordulatról. A francia hajóhad megérkezése még szintén nincs hivatalosan jelentve, mi azonban soká már nem késhezik.

Ezen körülmények s a bizonytalanság a nép exaltációját hihetetlen magas fokra emelték s a Menabrea miniszterium bizonyára nem olyan, hogy e hangulatot mérsékelni tudná. A tábornok, állítólag, maga figyelmeztette a királyt azon körülményre, hogy az ő neve igen népszerűtlen. Társairól szintén nem mondhatni jobbat s kivált Gualtieri nem sok kedves emléket hagyott maga után Nápolyban. Ha az izgatottság még tovább növekszik s Nápoly és Turinban is oly szenvedélyes alakot ölt, mint itt: az esetben a királyság tekintélye komoly veszélynek leend kitéve. Minél gyorsabban foly le a válság, annál könnyebben leend helyreállítható a köznyugalom.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hogy ő Felségő Párisban a legnagyobb rokonszenv tárgya, nem csak azon körülmény bizonyítja, hogy midőn ő Felségő meglátogatta a világ-tárlatot, egy férfi lépett eléje, ki kezét nyújtván felé — ezt mondá: „Ime Felségéd ama kéz, melyet Franciaország nyújt Felségéd felé“, — mit az összes jelenlevők megtapsoltak; hanem bizonyítja az is, hogy még a „Figaro“ is, mely különben csak tréfálni tud, lapjának utolsó számában ezeket írja: „Ugy hiszszük, hogy ha valami képes volna Ferencz József ő Felségő Párisban tartózkodását meghosszabbítani, bizonyosan azon szívélyesség és mély rokonszenv volna az, melylyel a közönség részéről mindenhol és mindenkor találkozik. Valamennyi fejedelem közül, kik Párist közelebbről meglátogatták, azt lehet mondani, Ferencz József az, ki a rokonszenv leg több jeleivel találkozott; a mi annyit tesz, hogy a francziák most is érdemei régi hírnevékre, hogy náluk az ész, a tapintat s a szív még mindig helyén állnak.“ Látszik ebből, hogy egy a nagyobb, mint a kisebb, a komolyabb, mint a könnyebb irányú lapok egyetértene az ő Felségő iránti rokonszenvben.

— Az aradi vértanúk emlékére a kegyesrendiek templomában tegnap tartott gyászi tisztelet nagy résztvevő közönség jelenlétében folyt le. A honvédek mintegy 200-an gróf Teleki Sándor által vezetve jelentek meg s álltak körül lefordított szövevényekkel a ravatalt, melyen a 13 hős neve volt megkoszorúzva, Kolozsmegyei tisztsége testületileg vett részt a requiemben. Istentisztelet végeztével a redoutte termében gyűltek össze a honvédek, hol Bányai Vitális tartott beszédet, ajánlván továbbra is az összetartást s a kegyeletet elvett bajtársaik iránt.

— Honvédeknek tegnapelőtt gyűlésük volt, midőn több nevezetes tárgy volt szőnyegre kerülendő. Az idő elhaladta miatt azonban csak az egyet alapszabályai kerültk felolvasás alá. Mig egészen közölhetők, kiemeljük belőle a következő főbb pontokat: A kolozsvári és kolozsmegyei honvédek „egyletét“ alakulnak, s czélul tűzik ki az élő honvédek s a szabadságharcban elhaltak özvegyei s árvái, anyagi és szellemi gyámolítását. Az egylet minden nemes eszköz felhasznál az alkotmány és törvény paizsa alatt arra, hogy a honvéd név becsülete fenntartassék. Az egylet minden

érben egyszer, nov. első felében rendes közgyűlést tart. Az egyet rendes tagja lehet minden Kolozs-várt, vagy a megyében lakó igazolt honvéd. Az egyet választmányt és tiszviselőket választ; előbbi egy évre választatik. Végül oly honvéd, ki magát meghelyezgette, az egyet tagja nem lehet, s ha már az, abból kizáratik.

— A vasúti bizottság felhívást intéz a várad-kolozsvári vasúthoz szükséges fiatalok és vasúti sinek előállítására. A feltételek Kolozs-várt vasúti mérnök, Nagy János úrnál tekinthetők meg.

— A Székelyföldön, mint még egyszer említők, igénybe kezdtek venni a katona-kötelezetek a polgári házasságot, mint újabban írják, e dívat mindig nagyobb terjedelmet vesz, kötelezőt adnak egymásnak s lesz belőlük férj és feleség. Vajon hány per alapját képezik majd ezek a contractusok?

— Novemberi országos vásárunk véget ért; élénknek kell neveznünk, miután a nép egymás bátán tolongott; eladni való is volt elég, csak az nem volt bővében, már szokás szerint, mi az élénkségre koszorút tesz, a pénz. Elkelt összesen 10 és szarvasmarha 2,148 darab, miből a lovak rovatába igen szerény kis összegecske esik.

— Egy orosz emissariusnról tesznek említést lemergi tudósítások; ez már Sybillát utánozta, s vastag könnyvből, hosszú képpel jövedőgette Ausztria elvesztését a galicziaiaknak. Az tört be azonban, a mit nem jövedőlt meg: szépen hurkora kerítették.

— Ö Felsége párisi mulatása részletei közt, látjuk azt is, hogy a st.-germaini vadászaton egy maga 420 darab vadat ejtett el.

— Az arad-k.-fehérvári vasútvonal építése gyorsan halad előre. A fölépítvények, oszlopok épületek, az aradi kivételével, már mind tető alatt vannak, s az áthidalások, valamint vízlecsapolás nagyjából létrehozattak. — A felmúvek elkészítése, s a vasművek vidékein volt eszések következtében, miáltal a sinek szállítása igen nehezítve volt, némileg fennakadt ugyan; most azonban azok szállítása ismét rendes folyamatban van. Mint hítelek forrásból halljuk, az aradi vonalon az első álmásig, Györökig néhány nap múlva próba-utazás leendő, s közvetlen ezután Arad és Györök közt kezdetét veendő a nyers anyagok szállítása. A piskitrosenyi szárnyvonal még e téli folyamában munkálta fog vétetni, s a lejt-mérés rövid időre bevégezve leendő.

— A horvát országgyűlés összehívása, melynek a félhivatalos „Debatte” szerint decz. 2-ára kellett volna megtörténni, a „P. L.” bécsi tudósítója szerint némi halasztást lesz kénytelen szenvedni, miután a kormány előbb fontos kérdéseket akar megoldani és bizonyos fajt accomplikál akar a zágrábi országgyűlés elé lépni. Eleinte kormánykörökben azzal foglalkoztak, hogy a horvát udvari kanczelláriát végképp feloszlassák, és az ügy körébe tartozó tárgyakat a pesti minisztérium illető sectióiba beosztassák. E tervvel azonban egyelőre felhagytak, de csak az időpontot illetőleg. Ellen-

ben a közelebbi napokban sokkal fontosabb kérdések fognak szűnyegre kerülni Zágrábban, ugyanazon év novemberhő első napjaiban egy commissio fog összeülni, mely azon kérdés fölött fog tanácskozni: vajon a három szlavin megye meghívandó-e a zágrábi országgyűlésre, vagy pedig nem volna-e észszerűbb az említett három megye képviselőit felszólítani, hogy képviselőiket — kiindulva a történeti jogalapból — egyenesen a pesti országgyűlésre küldjék és pedig haladéknélküli. E commissio fog állani a három szlavin megye főispánjaiból, a báni helytartó, b. Rauch Levin úr elnöke alatt; valószínű azonban, hogy az illető megyékből bizalmi férfiak is meg fognak az értekezletre hivatalni.

— Az erdélyi veszteglőkön kívül eső, de még Erdély határában levő legelőkről hazatérő juhoknak és kecskéknél a veszteglőknél beboosztatását a hazai cs. kir. főhadvezérség azon feltétellel engedte meg, ha bebizonyosodik felülük, hogy vesztmentes helyekről jönek, s az intézet felügyelősége biztosítja arról, hogy azok a bejövétel után is minden vesztmentes helységeket, sőt azok környékét is félórányi távolságban kiküldendik, mely elővigyázati intézkedés pontos megtartása tekintetéből az ily juh- és kecskenyájak a veszteglőhez legközelebb eső politikai hatóság hivatali helyiségéig egy intézeti szolgálta által fognak elkísértetni.

— (Necrológ.) Ajtai Borbára Úrműsi Sámuelné, Ajtai K. Rozália Kovács Antalné, Ajtai K. János a magok, s illetőleg férjeik, gyermekeik s mindkét részen levő rokonaik nevében legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy forrón szeretett édes anyjuk, az illetők napája, nagyanyja s rokona úv. Ajtai Jánosné született Ajtai K. Rozália f. hó 1-én d. e. 10 órakor életének 64-ik, üdvözsege 15-ik évében hosszas betegeskedés után megszünt élni. Mint sötét felleg, mely villámokat hord magában, nehezedett a gyászolók szívére már húzamosabb idő óta a gondolat, hogy el kell vesztetniük családjuk ékes koronáját, melynek árnyékában oly boldogok valának, míg épen állott. A felleg már eltűnt, de villámait hátrahagyta a lesújtó fájdalom, melylyel övéi drága halottjuk gyász-ravatalát körülállják, s a melynek nyamai, mint a mezőn átvonult viharé, hosszasan meglátszanak még élőkön; mert egy szerető jó anyja és napa, egy önfeláldozó nagyanya és rokon, általában egy nemes szívű, fáradhatatlan munkásságu s vallásos lelkű nő, a milyen az idvezült volt, bizonyára sokkal mélyebben be van vésve szereteteink keblébe, hogysem a halál emléktétl és megsemmisítés. Ez emlék lesz az oltár, melyen könnyeikkel még sokszor áldoznak s a keresztyéni önmegadás: az a balzsam, mely szívük most saját sebére, barátaik és ismerők részvételével, a szükséges enyhítetlethez hozza. Hült tetemei f. hó 3-án d. u. 4 órakor fognak b. monostortezai 184. számú házából egy koporsója mellett tartandó ima után a köztemetőbe kikísértetni s ott elhunyt férje porai mellé elhelyeztetni. Béke porain! Kolozs-várt, nov. 1. 1867.

— Kutasi Imre körajz-műintézetében Debreczenben, megjelent az „Aradi vértanúk” czi-

mű műlap második és olcsóbb kiadása az előbbivel hasonló nagyságban s kiállítással, ára csak 1 forint o. ért.

Nemzeti színház. Szerdán, oct. 30-án „Hamlet”-ben lépett fel a vendégzerepre megnyert Egressi Ákos, kiből ezen első fellépéstől itélve is valódi tehetséget és hivatottságot ismerhetünk fel, mert játékában feltaláljuk a színművészet azon magasabb irányzatát és törekvését, mely a műalkítás fensőbb regioiba emelkedik, mely nem a hangos kiabálás, nem a hadonázó hányvetés, nem a függönyök ránczálása, hanem nemes egyszerűség és természetességgel pártolt ihlettségben adá kinyomatát a művészet fogalmának. Ilyen valódi nemes irányzatot észlelhetünk Egressinél, kinek minden szava, minden mozdulata átgondolt, átértézt, ki egészen belé élte magát Shakespeare ezen nagy jellemébe, ki az igazság súlyt hatalmát a gúny csipős fegyverével gyakorolja, ki mint a vétkes visszatérő szelleme él, hogy az atyja szellemét megsértőkre még az életben lezúditva a bűntetésnek villámait. Egressi csinos színpadi alak, hangja megnyerő, rokon-zenes, csak hogy néhol igen gyenge volt, mit színházunk acusticája nem ismerésének tudunk fel. Az igen lassu szavazás hibájába esett Bercsényiné (Ophelia szerepében), ki ez által — főként az örülési jelenetben — sütkélt előadásának hatását lerontotta.

Csütörtökön, oct. 31-kén „Nabuchodonozor” Verdinék nagyszerű dalműve adatott telt színház előtt. A szereplők közül kiemeljük Odryt, ki minden tekintetben kitűnő Zachariás volt, s ki talán soha sebben nem énekelt, mint ez este, osztályosa volt az est sikerében Reszlerné is, ki nehé feladatát oly kielégítően oldá meg, s szép tehetségét oly előnyös színben tüntette ki, hogy az ezt elismerő közönség többször úgy ének, mint felvonások közt is zajosan megtapsolta és éljenzte. Mezei a czimzerepren eléggé igyekezett és iparkodott hangjának csekélységét ügyes és élénk játéka által pótolni, de a hiányt csak részben takarhatta.

„Fenena” szerepében Kantay Teréz lépett fel. „Ismail” szerepében Gazdag helyett Reszler, mindkettő iránt elnézőknek kell lennünk, mert az első, mint opera-énekesnő, legelőször mutatá be magát; a második pedig röktönözve énekel, s így ideje a komolyabb tanulmányozásra nem volt. Új zenekarunk derekasán oldá meg feladatát, s bámulatos szorgalmának, nemes lelkesedésének s jóra valóságának az által adá fényes bizonyítványát, hogy már is 5 dalművet és néhány operettet adott elő, mily rövid idő alatt igazán a csudával határos, óhajtuk, hogy nemes hivatásának ezen ártéréséből erőt buzgalmat jövére is megtartsa.

Pénteken, nov. 1-én „Halottak napja” levén, a színház zárva volt.

Szombaton a helybeli, mint a vásárra begyűlt nagyszámú vidéki közönség kedvencét Szép-nét remélte látni, ennek azonban máhái, a lassu szállítás miatt meg nem érkezvén, várva várt fellépése kedre maradt s a közönség reménye is

csak megmaradt ez alkalomra reménynek, s megcsalattatásában mit tehetett egyebet, mint elzáródokolt az „Egy millió” czimű vígjáték megnézésére is, s mert az előadás sikerült, csalódása némileg kárpótolva lett. A néhány vendégzerepre megnyert Sánta Antal, a pesti nemzeti színház tagja, „Duplan apó” szerepében mutatta be magát oly előnyösen, hogy fiatal színészeink javokra fordíthatják, igyekezzenek főként elsajátítani azon természetes egyszerűséget; azon könnyűséget, mely játéknak előnye, s mely lehetségessé teszi aztán azt, hogy hol hatást kell kifejezni, ott van fokozat és tér az emelkedésre. Éppen az ily társadalmi darabok azok, melyek az alakító tehetséget leginkább próbára teszik, melyek kizárják a szavalatnak mesterségségét, s azon alpthost, mely többnyire a kezdő színészeknél talán éppen a tullekelttség eredménye. Bercsényi Edgárdot a hányveti üres fejt arslányt igen jól személyesíté.

Vasárnap, nov. 4-kén Szigligetinek „Az obsitos huszár” czimű népszínműve adatott. Sánta a czimzerepre, Albisi a rector szerepében aratott érdemlett tapsokat. Kantay Teréz pedig néhány népdal eléneklése által tűnt ki.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések és árlejtések. M.-Vásárhely város bor- és mustfogyasztási adója haszonbérbe nov. 12.—Küküllőmegyében Székúton Sina László fekvő nov. 19., decz. 17. — B.-Szolnokmegyében Fodorháza fekvősegek nov. 28., decz. 28. — A marosújvári sóbánya hivatalhoz szükséges töröküző és fagygyugyertya beszerzésére árlejtés nov. 12. — Kolozs-Monostoron fekvők decz. 4. — Ádamoson a birtokosság 9 havi kocsmajoga 3 évi haszonbérbe decz. 2. — Tordamegyében Tóháton Veress Pálné, Botz Amália és Botz József fekvői jövő évi jan. 20., febr. 24. — Dobokamegyében Fellakon fekvők 1868. jan. 9., febr. 11. — Szamosújvárt Popovics József háza decz. 7., jan. 8.

C s ö d ö k. S.-Szt-Györgyi könyvkereskedő Barthos Domokos vagyona felett; felügyelő s id. gondnok ügyvéd Künnle József, helyettes ügyvéd Veres György; bejelentési határidő nov. 30.; tárgyalási nap decz. 12. — Szamosújvári kereskedő Sarbei Antal vagyona felett; tömeggondnok ügyv. Buzogány Antal, pervédő Buzogány Mózes ügyvéd; bejelentési idő nov. 30.; tárgyalási nap decz. 2.

UJ POSTA.

— Az olasz mozgalmakat illetőleg egy mult hó 27-én kelt távirat szerint az nap Róma alatt harc folyt. Az Angyalváról erősen ágyúztak.

A legújabb, nov. 2 diki távirat már így szól: A francziák megszállták Rómát egyetlen lövés nélkül. A város nyugodt. Toulonból a csapatokat folyvást szállítják. Garibaldi Róma alól elvonult.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

A nagy méltóságu magy. kir. belügyminisztériumtól engedélyezett gouvérnatorokat, nevelőket, tanítókat, társalkodó-, tanítónő-, felügyelőket, valamint minden oktatási s nevelési szakmákban kiképzett egyéneket

átalános elhelyező-intézetét

ENSLIN FRIDERIKA

(lakása: Pesten, Terézváros, dohányutca 2 sz. I. em.)

a magas nemességnek s t. cz. uraságoknak ajánlja, ki, miután a nevelői pályán 30 évet töltvén, ezen szakmában elegendő tapasztalást szerzett: annál fogva mindazok igényeinek, kik őt bizalmukkal megbízni szíveskednek, teljesen megfelelni képes. S mint hogy Europa előkelő városainak hasonlítottatásával áll, mi-ért is általa mindennemű megbízás teljesíthetők.

A beíratási illeték 1 ft 50 kr o. é. előlegesen, az elhelyezésért járandó díj, minden résztől az évi járulék 3%-ra a megállapított alkalmazási szerződés napján fizetendő. (358) (1-3)

Ezen intézet tulajdonosnője a fiú, valamint a leány gyermekeket a bel- s a külföld legkittünőbb növelésébe egyaránt elhelyezi.

A növelői s a fentebb érintett szakmákban foglalkozó hölgyek, ezen intézet tulajdonosnőnél szállást s ételmezést mérsékelt díj mellett nyerhetnek.

(356) (3-3)

Ajánlom a tisztelt cz. gazda-közönség figyelmébe

Szeceksavagóimat 45, 50, 55, 65, 95 frtért,

Törökbuza morzsáloimat 45, 85 frtért.

Szoró- és tisztító-rostáimat

63, 120 forintért,

melyekből folytonosan készletet tartok. A megrendeléseket levél útján is elfogadom, melyeket **Kolozs-várra** utasítottam kérek, külső tordautczába 306. sz. a.

JANKÓ VINCZE,
vas-öntőde- és gépgyár-tulajdonos.

(353) (3-3)

Friss liptai turó!

továbbá, mindennemű sajtok, déli gyümölcsök, ananász, olasz gesztenye, finum-Ru, valódi orosz-Theák, friss nantí Sardinák, ANGOL CREAM SAUCOK. Magyar-, francia és angol mustár, magyar- és francia pezsgők és egyébféle asztali-borok. Czukor-, kávé-, liszt- és mindég friss élesztő kaphatók:

SOMLYAI LÁSZLÓnál Kolozs-várt.

(2-3) (302)

LIPCSÉBEN megjelent: 6-ik kiadás, 182 oldal. Ára csak 1 ft.

A férfiaság. Fordította egy angol író, akitől a híres Dr. Curtis-fő Londonban, és a hitelesítések bebizonyosítottak.

1 ft 30 kr-nak bérmentes be- küldése mellett, e mű mindenkinek megküldetik, de posta utánvétel mellett nem. Továbbá:

Ára 72 kr. bérmentes postai elküldéssel. Bárhova csak 1 ft Postai utánvétel mellett sem megküldetik. Mindkét mű kapható Bécsben Wenedikt Albertnél Lobkovitzér.

(286) (8-12)

A 29-ik kiadásban megjelent kö- vetkező kitiűnő műnek **eredeti kiadása:**

Der persönliche Schutz, Laurentius-tól, orvosi tanácsadó némi betegségekben, nevezetesen erőtlenségi állapotokban. Vastag kötet 232 oldal- al és 60 bonczani képpel. Borítékban lepecsételve. Ára 1 tallér 10 ezüst garas = 2 ft 24 kr., minden neve- zetes könyvkereskedésben folytonosan kapható.

Pesten Hartleben és társánál. **Óvatik** ezen könyvet külön- féle nyilvánosan hirdett — állítólag mesés számú kiadásban megjelent — mocsokos kivonatától. Az **eredeti kiadás** Laurentius-tól kell kérni, s arra figyelni, hogy az a mellékelt bélyeggel legyen lepecsételve. Akkor megcserélés nem fordulhat elő.

(303) (8-12)

ANDRES EDUARD

gomb és paszomány-cikkék gyára

Bécsben, Neubau, Siebensterngasse, 21.

ajánlja a jelen idényre a kereskedő uraknak, férfi- és nő-szabóknak, a leg- újabb párisi minták szerint saját gyárában készült

legújabb divat-gombjait

urak és hölgyek számára.

Paszomány-cikkék u. m. Crepin-ek, Grelor-ek, rojtok, bojtok, szegély- zetek, szalagszokrok, csattok, hátszalagok, derékszorítók és kész csipke- övök paszomány munkából, divat-gallon-ok, zsinorok gyapjú és selyemből, szegő-szalagok és ruha zsinorok.

Megrendelések **postai-utánvétel** vagy pénzküldés mellett azonnal telje- sítetnek. Árjegyzékek kívánságra ingyen.

STEIN JÁNOS könyvtárusnál Kolozs-várt kapható:

Koronázási emlékkönyv.

Diszes kiállításban, 18 képpel és szöveggel, aranyozott diszkötésben ára 8 ft.

Közönséges kiadás, keménykötésben ára 5 ft.

Kis-népkiadás, keménykötésben 3 ft.

Törvényjavaslat

a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában, és az irodalmi s művészeti jogok biztosításáról.

Ára 80 kr.

A hány kérdés, annyi felelet, vagyis

népszerű természettan.

Irtá M. D. Lévi Alvarez, francia eredetiből a 25-dik kiadás szerint fordította Deák Farkas. Ára füze 60 kr.

KOSSUTH LAJOS

jól talált **arocképe.** Ára 10 kr.